

เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี*

พิมพ์วิภา ไพ ปรรมสมิทธิ์

เมื่อวันพุธที่ 13 มีนาคม 2534 เวลา 08.00 น. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชนุญาตให้ผู้เขียนเข้าเฝ้าเป็นการส่วนพระองค์ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วัตถุประสงค์ของการเข้าเฝ้าฯ นอกเหนือจากเพื่อถวายพระพรในวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 36 พรรษาแล้ว ก็เพื่อกราบบังคมทูลถึงกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติที่จัดโดยสถาบันวิทยบริการ และที่จัดร่วมกับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ และเพื่อขอพระราชทานสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับเรื่องหนังสือและห้องสมุด

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงโปรดหนังสือเป็นอย่างยิ่ง จะทรงแสวงหาหนังสือและเอกสารต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาแม้ในขณะที่เสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศ กิจกรรมที่ขาดไม่ได้คือ การเสด็จฯ ร้านหนังสือ ผู้เขียนได้กราบบังคมทูลถามเกี่ยวกับการซื้อหนังสือ รับสั่งว่าเมื่อเสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศจะทรง "ซื้อบ้าง และคนให้บ้าง และเอามาเก็บไว้ที่นี่ (ห้องสมุดส่วนพระองค์) เป็นส่วนมาก"

สำหรับห้องสมุดส่วนพระองค์นั้น โปรดให้อาจารย์ศศิวิมล ปิงตระกูลเป็นผู้ดูแล ห้องสมุดส่วน

พระองค์มีหนังสือที่มีคุณค่ามากมาย และเป็นที่ยินชมของบรรดานักวิชาการ พระสหายและบุคคลที่ได้มาชมว่า เป็นแหล่งหนังสือที่หายาก และครอบคลุมเนื้อหาอย่างกว้างขวาง จากการที่หนังสือส่วนพระองค์เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา ห้องสมุดส่วนพระองค์ซึ่งเดิมอยู่บนพระตำหนักจิตรลดารโหฐานชั้น 2 นั้น แน่นมากจนในปัจจุบันได้มีการนำหนังสือเลขหมู่ 500 และ 600 ไปไว้ยังห้องสมุดที่อาคารชัยพัฒนาภายในสวนจิตรลดา ซึ่งมีคุณวิไลวรรณ ปิงตระกูลเป็นบรรณารักษ์ ในตู้บัตรรายการในห้องสมุดบนพระตำหนักและที่ห้องสมุดที่อาคารชัยพัฒนาจะระบุสถานที่เก็บหนังสือว่าอยู่ที่ใด สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงเล่าประทานว่า ขณะนี้ห้องสมุดส่วนพระองค์กำลังเปลี่ยนจากระบบการจัดหมวดหมู่แบบดิวอี้ (Dewey) เป็นแบบ หอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (LC) และทรงให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระบบว่า ควรจะขึ้นอยู่กับความถนัดและความสะดวกของผู้ใช้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงใช้ห้องสมุดส่วนพระองค์สำหรับการค้นคว้าอยู่เสมอ รับสั่งว่า "บางทีใครเขาตาม เจอเพื่อนฝูงหรือหลาน ตามเรื่องโน้นเรื่องนี้ ถ้าตอบได้ก็ตอบทันที บางทีถ้าตอบไม่ได้ต้องไปค้น" และ "บางครั้งต้องตอบคำถาม พจนานุกรมช่วยมาก บางทีไม่ใช่พจนานุกรมอย่างเดี๋ยวดแต่สารพัดอย่าง ถ้าไม่ไหวก็ใช้ Encyclopedia (มีผู้) ตามศัพท์เชมร บาลี-

*ขอขอบพระคุณ คุณชวลี อมาตยกุล และพลโทวิเศษ คงอุทัยกุล ในการในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

ซึ่งได้ช่วยประสานงานการเข้าเฝ้าฯ ตลอดจนเพื่อน ๆ ที่กองราชเลขา-

สันสกฤตว่ารากศัพท์เป็นอย่างไร บางทีคนพูดสะกิดใจ บางครั้งในชีวิตประจำวันอาจเจออะไรคล้ายคลึงคล้ายคลึงว่า ที่คนพูดนะไม่ถูก จะค้นเลยก็ไม่ได้ ต้องไปค้นข้อมูลอะไรต่าง ๆ ส่วนมากจะทราบว่าจะค้นเรื่องนี้จะต้องดูอะไร อ่านอะไร ก็ไปค้นเฉพาะเรื่อง" นอกจากพระองค์ท่านเองแล้วยังทรงพระราชทานพระราชานุญาตให้บรรดาข้าราชการบริพารได้มีโอกาสใช้และยืมหนังสือจากห้องสมุดส่วนพระองค์อีกด้วย อีกไม่ช้าหนังสือส่วนพระองค์ทั้งหมดจะย้ายไปอยู่รวมกันที่ห้องสมุดส่วนพระองค์ใหม่ ณ อาคาร ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง คาดว่าจะแล้วเสร็จในปลายปี 2534 นี้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ นั้น ทรงมีความสนพระทัยในเรื่องห้องสมุดเด็กเป็นพิเศษ เมื่อผู้เขียนกราบบังคมทูลถามว่าทรงริเริ่มหรือทรงดูแลเรื่องห้องสมุดเด็กที่ใดบ้าง รับสั่งว่า "ตามโรงเรียนต่างๆ เยอะแยะ" และจะทรงมีหนังสือจำนวนหนึ่งไว้พระราชทานแก่ห้องสมุดโรงเรียน เมื่อเสด็จเยี่ยมราษฎรตามที่ต่างๆ

ในท่ามกลางพระราชกรณียกิจมากมาย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงพยายามหาเวลาเพื่อการอ่าน แม้ว่าในปัจจุบันจะทรง "อ่านไม่สำเร็จ เพราะมีคนเรียกทุก 5 นาที 10 นาที เคยลองว่าจะอ่านหนังสืออะไรได้ครบชั่วโมงไหม ปรากฏว่าไม่เคย" เมื่อกราบบังคมทูลถามถึงการเสด็จเยือนประเทศเกาหลีว่าทรงเตรียมอ่านอะไรไว้บ้างแล้ว รับสั่งว่า "พยายามอ่านแต่ไม่สำเร็จ" และรับสั่งเพิ่มเติมว่า "อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันยังอ่านไม่จบเลย ดูเรื่อยๆ บางทียังอ่านไม่ครบทุกวัน ส่วนมากจะใช้ฟังวิทยุ" หนังสือหรือเอกสารที่ทรงอ่านอยู่ขณะนี้ เป็น "Diary ของกรมพระสมมติ" ซึ่งเป็นฉบับถ่ายเอกสารมาจากต้นฉบับซึ่งได้ทรงพระกรุณาให้ผู้เขียนได้ชม สิ่งหนึ่งที่ทรงพยายามอ่านอยู่เสมอคือ บทความสำหรับเรื่องบทความวิชาการเหล่านี้ทรงให้ทัศนะว่ามีความทันสมัยมากกว่าหนังสือ ซึ่งกว่าจะเรียบเรียงและรวมเล่มออกมา ต้องใช้เวลามากพอสมควร บทความ

เหล่านี้ทรงเห็นว่ามีประโยชน์ แต่ยังคงต้องหาวิธีเก็บเพราะยังคงกระจัดกระจายอยู่ตามที่ต่างๆ เช่นในห้องทรงพระอักษร เป็นต้น ทรงได้บทความนี้จาก "พวกๆ กันเขาส่งมาให้ เขาเขียน เพราะฉะนั้นเรื่องมันก็ต่าง ๆ นานา พรรคพวกเขียนอะไรส่วนมากก็เอามาให้อ่าน บางทีพวกเพื่อนที่อยู่ต่างประเทศก็ส่งมา ตัดโน้นตัดนี้หรือบางทีก็เขียนอะไรมาเป็นจดหมายมา จดหมายวิชาการ" แม้เวลาที่เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งเพื่อไปประกอบพระราชกรณียกิจต่างๆ บางครั้งทรงอ่านหนังสือไปด้วย แต่ "เขียนไม่ค่อยได้ ถ้าไปในรถใช้พิมพ์ งานเสร็จไปในรถทั้งนั้น" ในขณะนี้รับสั่งว่า "จะเขียนหนังสือบ่อยที่สุด ตอนนั้นก็เขียนจดหมาย พิมพ์เอาทั้งนั้น - เดี่ยวก็จะพิมพ์หนังสือ" อุปกรณ์การพิมพ์ของพระองค์ท่านในขณะนี้คือ คอมพิวเตอร์แบบ Lap Top ซึ่งมีรับสั่งว่า "ตอนนี้ลด (ขนาดเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทรงใช้) เหลือแค่นี้ มี hard disk เท่าเครื่องใหญ่ ถ้าไม่ได้ก็แย่"

นอกจากนั้นทรงเล่าว่า "เวลานั่งเขียนเกือบจะเป็นหนังสือ บทความ เขียนเกี่ยวกับกวีนิพนธ์จีนก็ใช้ความรู้ต่างๆ บ้างไปอ่านหนังสือมาใหม่บ้าง เขียนเสร็จก็ฝากส่งไปที่คณะอักษรเรียนกันทางไกล ให้อาจารย์วิชา ท่านอ่าน ท่านอ่านแล้วก็เขียนข้อเสนอแนะรายละเอียดเหมือนกับสอนหนังสือกลับมาที่เรา เราก็ได้รู้เรื่องนั้นเพิ่มเติม" ซึ่งงานพระราชนิพนธ์นี้จะรวมเล่มหรือไม่ นั้น รับสั่งว่า "ไม่รู้เหมือนกัน คงซักหลายๆ บทความ" สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ จะทรงทำการค้นคว้าประกอบพระราชนิพนธ์อยู่เสมอ ทรงมีรับสั่งว่า "เดี๋ยวนี้เขียนหนังสือค้างอยู่ เขียนต้นฉบับเสร็จแล้ว ค้างตั้ง 2 เล่ม ค้นหนังสือที่ประกอบเรื่องพวกนี้ บางทีเรื่องโน้นก่อนเรื่องนี้ เล่มโน้นเล่มนี้ เยอะแยะมาก"

สำหรับในเรื่องการรับสารนิเทศต่างๆ ของพระองค์ท่าน นอกจากบรรดาพระสหาย ซึ่งเป็นแหล่งสำคัญแล้ว ยังมีบรรดาบุคคลต่างๆ ที่ได้เฝ้าฯ หรือทรงพบปะด้วย และยังมี "คนชอบเขียนมา บางทีอ่านพวกนี้ รู้สึกว่าได้รับความรู้ประเภทใหม่ๆ เยอะ" ทรงเล่าว่า "พบคนมากเสมอ" และ "คนชอบถาม" เหล่านี้เป็นเหตุให้ทรงต้องมีข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อทรงสนทนา และทรงตอบปัญหาแก้ไขข้อข้อง

ใจต่างๆ ในหัวข้อที่มากมายหลากหลายออกไปเพราะ
'บางทีเข้าพบ 10 คณะ บ่ายพบอีก 10 คณะ'
การค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ความสำคัญยิ่งต่อพระ
องค์ท่าน และได้ทรงใช้มุทิตาธรรมที่พระองค์ที่ได้
ทรงรวบรวมได้เป็นประโยชน์อย่างมากในการนี้

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ ที่ได้
ทรงนำชมห้องสมุดส่วนพระองค์บนพระตำหนักฯ
และยังได้มอบหมายให้อาจารย์ศศิวงศ์ ปิงตระกูล
ช่วยดูแลและอธิบายเพิ่มเติม ทั้งยังทรงแนะนำให้ไป

ชมห้องสมุดอีกส่วนหนึ่ง ณ อาคารชัยพัฒนา ซึ่ง
คุณวิไลวรรณ ปิงตระกูล ได้ช่วยต้อนรับและนำชม
ซึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านทั้งสองไว้ ณ โอกาสนี้

เนื่องในวโรกาสอันเป็นมหามงคล ที่สมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ ทรงเจริญพระชนมายุ 36
พรรษา ในวันที่ 2 เมษายน 2534 นี้ ผู้เขียน
ขอพระราชทานพระราชนุญาต ถวายพระพร ให้
ทรงพระเกษมสำราญยิ่งยืนนาน เป็นมิ่งขวัญปกเกล้าฯ
เหล่าอาณาประชาราษฎร์ สืบไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย